

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

Viešos konsultacijos rezultatų apžvalga

Mokėjimo paslaugų vartotojų patirties gerinimas, mokėjimo paslaugų teikėjams jų atžvilgiu taikant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemonės

2022

Viešos konsultacijos rezultatų apžvalga
2022

Apžvalgą parengė
Finansinių paslaugų ir rinkų priežiūros departamento
Mokėjimų rinkos priežiūros skyrius

Pasiteirauti:
info@lb.lt

Nemokama informacijos linija +370 800 50 500

© Lietuvos bankas, 2021
Gedimino pr. 6, LT-01103 Vilnius
www.lb.lt

Leidžiama perspausdinti švietimo ir nekomerciniais tikslais, jei nurodomas šaltinis.

Turinys

Įvadas.....	4
Bendras viešos konsultacijos vertinimas	4
Respondentų pasiūlymai ir jų vertinimas pagal Lietuvos banko nurodytas tobulintinas sritis	5
1. Pasiūlymai dėl mokėjimo paslaugų teikėjų komunikacijos su klientais stiprinimo	5
2. Pasiūlymai dėl klientų pažinimo ir dalykinių santykių stebėsenos procesų gerinimo.....	8
3. Pasiūlymai dėl aiškesnių reikalavimų, taikomų mokėjimo sąskaitų ribojimui ir (arba) mokėjimo operacijų stabdymui PPTF rizikos valdymo pagrindais, apibrėžimo ir įtvirtinimo galimybių.....	11
4. Kiti pasiūlymai.....	12
Lietuvos banko nuomonė ir tolesni veiksmai	14

Santrumpos

BDAR – Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas
EBI – Europos bankininkystės institucija
EPI – elektroninių pinigų įstaiga
ES – Europos Sąjunga
FI – finansų įstaiga
FNNT – Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
FRD – finansų rinkos dalyvis
JA – juridinis asmuo
JADIS – Juridinių asmenų dalyvių informacinė sistema
JANGIS – Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos naudos gavėjų posistemis
KYC – „Pažink savo klientą“ (angl. *Know Your Customer*)
MI – mokėjimo įstaiga
MPT – mokėjimo paslaugų teikėjas
MPV – mokėjimo paslaugų vartotojas
PNO – pelno nesiekianti organizacija
PPTF – pinigų plovimas ir teroristų finansavimas
PPTFPI – Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymas
RM – rizikos mažinimas (angl. *de-risking*)
UAB – uždaroji akcinė bendrovė

ĮVADAS

2022 m. sausio 3 d. Lietuvos bankas paskelbė viešą konsultaciją „Mokėjimo paslaugų vartotojų patirties gerinimas, mokėjimo paslaugų teikėjams jų atžvilgiu taikant pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos priemones“, kuri vyko iki 2022 m. vasario 4 d. Konsultacijos tikslas buvo suteikti galimybę suinteresuotosioms šalims išsakyti savo nuomonę, pasiūlymus ir (arba) kitus pastebėjimus dėl Lietuvos banko siūlomų tobulintinų sričių ir priemonių dėl mokėjimo paslaugų vartotojų (MPV) patirties, pildant ir (arba) atnaujinant klientų pažinimo anketas, teikiant mokėjimo paslaugų teikėjams (MPT) kitą informaciją ir (arba) MPT taikant kitas pinigų plovimo ir teroristų finansavimo (PPTF) prevencijos priemones, gerinimo. Teikti nuomonę, pasiūlymus ir (arba) kitus pastebėjimus buvo kviečiami MPT ir (arba) juos vienijančios organizacijos, MPV ir (arba) juos vienijančios organizacijos, Lietuvos viešojo sektoriaus subjektai bei kiti suinteresuotieji asmenys.

Atsakymus į viešos konsultacijos dokumente iškeltus klausimus raštu pateikė 9 respondentai:

- 3 finansų rinkos dalyviai,
- 2 finansų rinkos dalyvius vienijančios asociacijos,
- 1 politinė partija,
- 1 advokatų profesinė bendrija,
- 2 pelno nesiekiančios organizacijos (1 vartotojams atstovaujanti asociacija ir 1 viešoji įstaiga, atstovaujanti nevyriausybinėms organizacijoms).

Šiame dokumente pateikiamos apibendrintos respondentų nuomonės (pasiūlymai), Lietuvos banko vertinimas ir planuojami tolesni veiksmai.

BENDRAS VIEŠOS KONSULTACIJOS VERTINIMAS

Vieša konsultacija buvo naudinga, nes padėjo atskleisti problemas ir (arba) iššūkius, su kuriais susiduria įvairūs MPV, pildydami ir (arba) atnaujinami klientų pažinimo anketas, teikdami MPT kitą informaciją ir (arba) MPT taikant MPV kitas PPTF prevencijos priemones. Taip pat atskleidė MPT požiūrį, kurios sritys jiems sukelia daugiausia neaiškumų, todėl turėtų būti tobulintinos. Didžioji dalis viešos konsultacijos dalyvių išsamiai išdėstė problemas ir nurodė rinkoje esančius trūkumus, pasiūlė jų tobulinimo būdus ir (arba) priemones esamai situacijai gerinti.

Viešoje konsultacijoje dalyvavę respondentai pritarė Lietuvos banko pasiūlytomis trimis tobulintoms sritims, t. y.:

- 1) komunikacijos tarp MPT ir MPV stiprinimui dėl PPTF rizikos valdymo priemonių tikslų ir (arba) dėl konkrečių MPT taikomų PPTF rizikų valdymo priemonių;
- 2) klientų pažinimo ir dalykinių santykių stebėsenos procesų gerinimui, nustatant ir įgyvendinant tam skirtas priemones;
- 3) aiškesnių reikalavimų, taikomų mokėjimo sąskaitų ribojimui ir (arba) mokėjimo operacijų stabdymui PPTF rizikos valdymo pagrindais, įtvirtinimo galimybių.

Vienas respondentas pažymėjo, kad, jo nuomone, labiausiai tobulintinos sritys visų MPT atveju yra komunikacija su klientu (MPV) bei klientų pažinimo ir dalykinių santykių stebėsenos procesuose įgyvendinamos priemonės.

Viešos konsultacijos metu gauti rezultatai patvirtino tai, kas jau buvo nustatyta Lietuvos bankui 2021 m. atlikus dokumentinę analizę „Dėl rizikos mažinimo politikos (angl. *de-risking*) taikymo ir galimos įtakos finansinei atskirčiai“, t. y. tai, kad patiems MPT dažnai trūksta aiškumo dėl PPTF prevenciją ir mokėjimo

paslaugų teikimą reglamentuojančių teisės aktų tarpusavio pusiausvyros bei praktinio jos užtikrinimo, neretai nepatogumų, su kuriais susiduria MPV, bei MPV ir MPT tarpusavio nesutarimus PPTF prevencijos priemonių taikymo klausimais sukelia nepakankamas šalių tarpusavio komunikavimas ir bendradarbiavimas, pan.

Visi respondentai pritarė, kad Lietuvos banko nurodytos tobulintos sritys yra tikrai reikšmingos. Vienas respondentas taip pat pažymėjo, kad šios sritys reikalautų papildomų išteklių (kaštų), jeigu siūlomomis priemonėmis gerinant MPV patirtį MPT tektų įdiegti technologinius atnaujinimus.

Toliau dokumente detaliau aptariami apibendrinti atskiri respondentų pasiūlymai.

RESPONDENTŲ PASIŪLYMAI IR JŲ VERTINIMAS PAGAL LIETUVOS BANKO NURODYTAS TOBULINTINAS SRITIS

1. PASIŪLYMAI DĖL MOKĖJIMO PASLAUGŲ TEIKĖJŲ KOMUNIKACIJOS SU KLIENTAIS STIPRINIMO

Viena iš Lietuvos banko pasiūlytų tobulintinų sričių – MPT ir MPV komunikacijos PPTF prevencijos priemonių taikymo klausimais gerinimas. Dėl poreikio tobulinti šią sritį respondentai pasisakė aktyviausiai. Šiai sričiai tobulinti respondentai pateikė toliau nurodytus pasiūlymus.

➤ Dėl prašomų pateikti dokumentų specifikos (turinio, formos, sudėties, tikslo, šaltinio) atskleidimo

Vienas respondentas pasiūlė, kad visi MPT, prašydami klientų pateikti privalomus ir (arba) papildomus dokumentus, aiškiai nurodytų, kokie dokumentai yra reikalingi (t. y. kokia informacija juose privalo būti pateikta, kas juos išduoda, kokie rekvizitai turi būti dokumente ir pan.).

Kitas respondentas pasiūlė, kad MPT, prašydami dokumentų ar informacijos, paaiškintų MPV šios informacijos prašymo tikslą, t. y. kodėl tokia informacija yra reikalinga MPT. Respondentas nurodė pastebėjęs, kad teikiant paaiškinimus klientams, jog papildoma informacija yra reikalinga pagal teisės aktus bei Lietuvos banko ar kitų reguliuojančių institucijų reikalavimus, klientai greičiau pateikia reikiamą informaciją, yra linkę labiau bendradarbiauti su MPT, vyksta sklandesnė komunikacija tarp MPV ir MPT.

Vienas respondentas taip pat pateikė pasiūlymą Lietuvos bankui įtvirtinti reikalavimą (ar rekomendaciją) MPT savo bendrosios sutarties sąlygose arba komunikacijoje su potencialiais MPV, renkant iš jų informaciją, nurodyti, iš kokių nepriklausomų ir patikimų šaltinių MPT priims prašomą informaciją bei dokumentus. Jo nuomone, MPT nenurodžius MPV šaltinių, kuriuos MPT laiko patikimais ir nepriklausomais, gali kilti neigiamų situacijų dar iki dalykinių santykių su MPT pradžios, kai MPT atsisako priimti potencialaus MPV teikiamą informaciją ar dokumentus (kuriems gauti potencialus MPV privalėjo skirti laiko ir lėšų) kaip netinkamus MPT.

Lietuvos banko nuomone, MPT, siekdami gerinti komunikaciją su MPV, pagal galimybes turėtų plačiau paaiškinti prašomų dokumentų specifiką, t. y. kokie dokumentai yra reikalingi (pvz., dokumentų turinys ir forma, kokia informacija juose privalo būti pateikta, kas juos išduoda ir pan.). Aiškesnių MPT reikalavimų pateikimas padėtų MPV konkrečiau suprasti, kokius dokumentus MPT pageidauja iš jo gauti, o tai padėtų išvengti MPV neveikimo (atidėliojimo teikti dokumentus) dėl to, kad MPV galimai nesupranta, ko iš jo reikalauja MPT. Vis dėlto įtvirtinti tokių paaiškinimų teikimą visiems MPT kaip pareigą Lietuvos bankas nemano esant tikslinga.

Lietuvos bankas pritaria respondento pasiūlymui prašant informacijos iš MPV kuo aiškiau atskleisti prašomos pateikti informacijos tikslą, t. y. kodėl būtent tokia informacija yra reikalinga MPT. Lietuvos banko nuomone, pirmiau minėtą komunikaciją tarp MPV ir MPT galėtų pagerinti tam tikros papildomos komunikacijos priemonės (pvz., atitinkami lankstinukai, klausimų ir atsakymų skiltys (DUK), atskiri paaiškinimai MPT

interneto svetainėse ir (arba) Lietuvos banko interneto svetainėje ir pan.), į kurias galėtų būti nukreipiami MPV, kuriems MPT kelia reikalavimus pateikti tam tikrą informaciją ir (arba) dokumentus.

Lietuvos bankas pritaria, kad pateikti informaciją MPV apie dokumentų pateikimo šaltinius būtų tikslinga. Tokios informacijos pateikimas viešai (MPT klausimynuose, interneto svetainėje ir pan.) ar individualiai tam MPV, kurio prašoma pateikti informaciją, manytina, galėtų pagerinti kliento patirtį ir padėtų MPV išvengti laiko ir pastangų švaistymo bei papildomų sąnaudų, kai MPV užsisako informaciją iš netinkamų, bet mokamų šaltinių, tačiau įtvirtinti tokią pareigą visiems MPT nemano esant tikslinga.

➤ **Dėl MPT galimybių turėti daugiau komunikacijos kanalų, kuriais MPV galėtų teikti prašomą informaciją ir (arba) dokumentus**

Vienas respondentas pasiūlė MPT turėti daugiau komunikacijos kanalų, pažymėdamas, kad komunikacija su MPV turi būti vykdoma ne tik elektroniniais laiškais ar naudojantis „live chat“ funkcija, bet taip pat turi būti pasiūlomi ir papildomi komunikacijos šaltiniai, pavyzdžiui, galimybė susisiekti su MPT telefonu ir elektroninės komunikacijos priemonėmis „Skype“, „Whatsapp“ ir kt. Papildomi komunikacijos kanalai, respondento nuomone, padėtų gauti reikiamą atsakymą ar dokumentus (informaciją) daug greičiau ir užtikrinti sklandžią bei efektyvią komunikaciją tarp MPT ir MPV. Taip pat minėtas respondentas nurodė, kad yra svarbus MPT grįžtamasis ryšys, kai klientas pateikia papildomą informaciją ir jos tikrinimas ar peržiūra gali užimti šiek tiek daugiau laiko. Tokiu atveju MPT galėtų informuoti klientą, kad papildoma informacija buvo gauta ir šiuo metu yra tikrinama bei peržiūrima.

Lietuvos bankas sutinka, kad tarpusavio komunikavimo priemonių plėtra galėtų užtikrinti sklandesnę ir greitesnę MPV ir MPT bendravimą, tačiau kartu pažymi, jog kiekvienas MPT, prieš pasirinkdamas naudoti papildomas komunikacijos priemones, turėtų įvertinti duomenų nutekėjimo rizikas ir įsitikinti pasirenkamos komunikacinės priemonės saugumu. Atsižvelgiant į tai, papildomų komunikacijos kanalų naudojimas skatintinas tik tuo atveju, kai yra įsitikinta jo saugumu. Lietuvos bankas taip pat pritaria, kad MPT turėtų palaikyti ryšį su MPV, kai yra vertinama bei peržiūrima MPV pateikta informacija. Tokiu atveju MPV turėtų būti pagal galimybes informuotas apie tokios procedūros trukmę, eigą ir pan. Gerosios praktikos pavyzdžiu būtų laikytina ir konkretaus už tam tikro MPV pateiktų dokumentų vertinimą atsakingo darbuotojo kontaktų pateikimas MPV, kad kiekvienas MPV turėtų kur kreiptis tiksliai, o ne tik būtų galimybė kreiptis bendrai į MPT ir kiekvienam darbuotojui teikti informaciją iš naujo, kokių klausimų MPV kreipiasi ir pan.

➤ **Dėl teisinių reikalavimų paaiškinimo paprasta ir MPV suprantama kalba**

Vienas respondentas nurodė, kad kartais sunku suprasti ar suprantamai paaiškinti MPV teisinius reikalavimus, kurie taikomi MPT, nes, cituojant teisės aktuose nurodytus reikalavimus, klientai prašo juos paaiškinti paprasta, ne tik teisininkui suprantama kalba. Dėl to respondentas siūlo Lietuvos bankui parengti leidinį (angl. *handbook*), kuriame būtų paprastai išdėstyti MPT taikomi reikalavimai ir jų tikslai.

Tas pats respondentas nurodė, kad papildomų paaiškinimų dažnai prireikia tais atvejais, kai MPT prašo informacijos apie galutinį naudos gavėją. Pavyzdžiui, kai sąskaitą norima atidaryti juridiniam asmeniui, klientai nežino, kas jų atveju traktuojama kaip galutiniai naudos gavėjai ir kokią informaciją apie juos MPT tikisi gauti.

Lietuvos bankas pritaria, kad MPT cituojami teisės aktų reikalavimai gali būti neaiškūs MPV, kurie nėra finansinių paslaugų specialistai, todėl mano, kad teisės aktuose nurodytų reikalavimų paaiškinimas paprastesne kalba, teikiamas MPT, būtų reikalingas. Lietuvos banko nuomone, tokiu atveju komunikaciją galėtų palengvinti, pavyzdžiui, vienlapiai sąvokų žodynai (teisės aktų sąvokos ir jų paaiškinimai paprastesniais žodžiais, esant galimybei, su pavyzdžiais), kurie galėtų būti siunčiami MPV kartu su anketa „Pažink savo klientą“ (KYC), ir pan.

Svarstytinas galimas MPT sprendimas – virtualus ir (arba) fizinis asistentas, kuris MPV teisės aktų reikalavimus paaiškintų paprastesne nei teisės aktų kalba. Fizinio asistento atveju, MPT siunčiant KYC anketą MPV, turėtų būti nurodomi ir kontaktai asmens, su kuriuo galima konsultuotis esamu laiku (t. y. kad MPV nereikėtų skambinti bendruoju konsultacijų telefonu ir laukti, kol jis bus sujungtas su konsultantu dėl tikslingos konsultacijos). Virtualaus asistento atveju, MPT siunčiant KYC anketą MPV, turėtų būti pateikta informacija apie galimybę esamu laiku MPV konsultuotis virtualiai, pavyzdžiui, per iššokantį langelį ir pan.

➤ **Dėl Lietuvos banko šviečiamosios veiklos su KYC procesu susijusiais klausimais**

Vienas respondentas nurodė, kad reikėtų Lietuvos banko kaip priežiūros institucijos didesnio indėlio gerinant komunikaciją tarp MPV ir MPT, ypač paaiškinant, kokią vietą MPT užima PPTF prevencijos procese, nes MPV ne visada tiki MPT nurodytais argumentais dėl prašomos pateikti informacijos, todėl dėl MPT veiksmų teikia skundus Lietuvos bankui. Ypač jautriai klientai (fiziniai asmenys) reaguoja į MPT prašymą pateikti lėšų kilmę (lėšų panaudojimą) pagrindžiančius dokumentus. Todėl respondentas siūlo Lietuvos bankui išsamiau komunikuoti MPV, kokiu tikslu MPT prašo tokios informacijos, kokia gali būti prašomų dokumentų apimtis, kokie tolesni MPT veiksmai, jei MPV atsisako pateikti dokumentus (pateikia nepakankamai dokumentų) ir pan.

Kitas respondentas taip pat nurodė, kad palaikytų Lietuvos banko iniciatyvą paskelbti gaires, padedančias gerinti MPT komunikaciją su MPV dėl PPTF priemonių taikymo.

Lietuvos bankas pritaria visapusiškam MPV ir MPT komunikacijos gerinimui, kartu pažymi, kad pareiga tinkamai ir aiškiai paaiškinti klientui, kokią informaciją ir (arba) dokumentus jis turėtų pateikti, kokiu formatu ir būdu tokia informacija ir (arba) duomenys gali būti pateikti bei kokios galimos (jei galimos) kitos alternatyvos, jei nėra galimybių pateikti konkrečios prašomos informacijos, ir kokiais pagrindais MPT prašo tokios informacijos ir (arba) duomenų, visų pirma tenka MPT. Lietuvos bankas taip pat sutinka dėl Lietuvos banko kaip priežiūros institucijos komunikacijos būtinybės, todėl, atsižvelgęs į šį siūlymą, svarstys ir dėl kitų komunikacinių priemonių parengimo tikslingumo ir būtinumo.

➤ **Dėl prašomos pateikti informacijos santykio su Bendruoju duomenų apsaugos reglamentu**

Vienas respondentas nurodė, kad klientai nuogaustauja dėl prašomos pateikti (atskleidžiamos) informacijos saugumo ir piktinasi, jog rinkdamas ir prašydamas informacijos MPT pažeidžia Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (BDAR). Kadangi tokiais atvejais MPT paaiškinimų MPV ne visada pakanka, respondentas Lietuvos bankui siūlo taip pat prisidėti prie paaiškinimų šiuo klausimu teikimo MPV.

Lietuvos bankas supranta, kad KYC anketose prašoma pateikti informacija yra neatsiejama nuo klientų asmens duomenų tvarkymo. Iš esmės visi kliento, kuris yra fizinis asmuo, KYC duomenys yra asmens duomenys, taip pat dalis juridinių asmenų duomenų (pvz., vadovų, atstovų, galutinių naudos gavėjų duomenys) taip pat laikytini asmens duomenimis. Šie asmens duomenys privalo būti tvarkomi vadovaujantis BDAR ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo nuostatomis. Tai daryti MPT įpareigoja ir Lietuvos Respublikos pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencijos įstatymo (PPTFPĮ) 22 straipsnio 7 dalis, kurioje numatyta, jog finansų įstaigos ir kiti įpareigotieji subjektai, prieš pradėdami dalykinius santykius arba prieš vykdydami vienkartinę piniginę operaciją ar sandorį, kai privaloma imtis priemonių ir nustatyti bei patikrinti ir kliento bei naudos gavėjo tapatybę, vadovaudamiesi 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), 13 ir 14 straipsniais, privalo naujiems klientams pateikti informaciją apie jų duomenų tvarkymą.

Taip pat svarbu pažymėti, kad MPT teisės aktų yra įpareigoti saugoti banko paslaptį sudarančią informaciją, todėl KYC tikslais pateikiami asmens duomenys kaip banko paslaptį sudaranti informacija turi būti saugoma ir atskleidžiama tretiesiems asmenims tik teisės aktuose nustatytais atvejais.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Lietuvos banko vertinimu, tinkamai tvarkyti asmens duomenis yra teisės aktų nustatyta MPT pareiga. Kadangi MPT privalo naujiems klientams pateikti informaciją apie jų duomenų tvarkymą, MPT savo iniciatyva atitinkamai turėtų tinkamai išaiškinti klientams dėl renkamų asmens duomenų pagrįstumo ir teisėtumo, kad MPV nekiltų minėtų nuogąstavimų. Lietuvos banko nuomone, papildomi Lietuvos banko išaiškinimai šioje srityje nėra reikalingi.

2. PASIŪLYMAI DĖL KLIENTŲ PAŽINIMO IR DALYKINIŲ SANTYKIŲ STEBĖSENOS PROCESŲ GERINIMO

➤ Dėl KYC anketų patobulinimo

Nustatant ir įgyvendinant klientų pažinimo ir dalykinių santykių stebėsenos procesų gerinimo priemones, vienas respondentas pasiūlė MPT kurti kiek įmanoma aiškesnes ir paprastesnes KYC anketas, pažymėdamas, kad tokiu atveju klientui kiltų mažiau neišskumų ir MPV jas greičiau ir paprasčiau užpildytų. Respondentas, vadovaudamasis savo praktika, pažymėjo, kad nuolatinis KYC anketų tobulinimas padeda išvengti papildomų MPV klausimų, anketų pildymas MPV tampa lengvesniu ir greitesniu procesu, o klientai, žinodami, kokia informacija yra reikalinga pildant KYC anketas, iškart pateikia reikalavimus atitinkančią informaciją ar dokumentus. Respondentas taip pat pasiūlė supaprastinti ir KYC anketos atnaujinimo procesą, pažymėdamas, kad prie KYC anketoje nurodomų privalomos informacijos prašymų būtų tikslinga pateikti nuorodas į teisės aktų reikalavimus, kurių privalo laikytis MPT.

Lietuvos bankas neabejotinai mano, kad KYC anketų patobulinimas palengvintų kliento kelią siekiant jam greičiau pradėti dalykinius santykius su MPT. Juk tiek MPT, tiek MPV teisėtas lūkestis – mokėjimo sąskaitos atidarymas, t. y. dalykinių santykių užmezgimas, ir jeigu MPV nesupranta KYC anketoje pateiktų klausimų ir (arba) reikalavimų, todėl neužpildo KYC anketos tinkamai iš pirmo karto ir pan., visa tai užtrunka. Dėl nuorodų į teisės aktus pateikimo – svarstytinas klausimas, atsižvelgiant į jau pirmiau išdėstytus respondentų pastebėjimus, kad teisine kalba pateikti reikalavimai ne visada yra aiškūs. Todėl Lietuvos bankas vietoj nuorodų į teisinius dokumentus pateikimo MPT labiau siūlytų naudoti tokias priemones, kaip: i) vienlapiai sąvokų žodynai (teisės aktų sąvokos ir jų paaiškinimai paprastesniais žodžiais, esant galimybei, su pavyzdžiais), kurie galėtų būti siunčiami kartu su KYC anketa; ii) atitinkamos informacijos pateikimas MPT interneto svetainėje (jei joje būtų pateikti sąvokų (reikalavimų) paaiškinimai (įskaitant pavyzdžius), tuomet kartu su KYC anketa būtų galima pateikti MPV nuorodą, kurią paspaudęs MPV būtų nukreipiamas į MPT interneto svetainę su atitinkamų sąvokų (reikalavimų) paaiškinimais; iii) virtualaus ir (arba) fizinio asistento pagalba MPV.

➤ Dėl informacijos, reikalingos KYC anketai, paėmimo MPT iniciatyva iš Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos naudos gavėjų posistemio JANGIS

Vienas respondentas siūlė įtvirtinti MPT pareigą nereikalauti MPV (konkrečiai – juridinių asmenų, JA) papildomai pateikti informacijos, reikalingos KYC anketai užpildyti, kuri yra pateikta Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos naudos gavėjų posistemyje (JANGIS). Kaip pavyzdį respondentas pateikė informaciją apie naudos gavėjus, pažymėdamas, kad visi JA privalo pateikti duomenis apie naudos gavėjus į JANGIS. Taigi MPT informaciją apie konkretaus JA naudos gavėjus galėtų paimti tiesiai iš JANGIS ir papildomai šios informacijos nebeprašyti iš MPV.

Lietuvos bankas, vertindamas šį pasiūlymą, atkreipia dėmesį, kad PPTFPĮ 10 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, jog finansų įstaigos turi teisę gauti PPTFPĮ nurodytus kliento ar naudos gavėjo tapatybei nustatyti reikalingus dokumentus, duomenis ar informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru ir nereikalauti iš kliento, kad jis pats pateiktų šiuos dokumentus, duomenis ar informaciją, jeigu klientas finansų įstaigos dokumentus, duomenis ar informaciją, gautus tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru, patvirtina parašu (įskaitant pažangųjį elektroninį parašą arba kvalifikuotą elektroninį parašą). Todėl, Lietuvos banko vertinimu, finansų įstaigos jau pagal šiuo metu galiojantį reguliavimą turi teisę gauti informaciją iš valstybės registru ir neprašyti pateikti tokios informacijos kliento, tačiau tam tikrais atvejais gavus informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru tokie dokumentai, duomenys ar informacija privalo būti patvirtinami kliento parašu. Taigi, Lietuvos banko vertinimu, konkrečiam pasiūlymui įgyvendinti papildomi veiksmai ir (arba) priemonės nėra reikalingi, kadangi šiuo metu galiojantis reguliavimas suteikia galimybes gauti informaciją iš valstybės registru.

➤ **Dėl KYC anketų pritaikymo mokėjimo paslaugų vartotojų grupėms**

Du respondentai išreiškė poreikį dėl KYC anketų pritaikymo tikslinėms grupėms. Vienas respondentas pažymėjo, jog didžioji KYC anketų dalis yra pritaikyta JA, kurių forma yra uždaroji akcinė bendrovė (UAB) ar kita įmonė. Pelno nesiekiančioms organizacijoms (PNO) kyla itin daug neaiškumų ir nesupratimų, kaip jos turi tinkamai užpildyti tokias anketas ir pateikti MPT reikalingus duomenis. Vienas respondentas nurodė, kad būtent PNO yra priskiriamos didesnės rizikos grupei, tad ir KYC anketos turėtų būti labiausiai joms pritaikytos. Atsižvelgdamas į tai, respondentas pasiūlė, kad MPT pritaikytų KYC anketose nurodomas formuluotes PNO ir (arba) pateiktų aiškesnes gaires, kuriose būtų nurodoma, kokią informaciją turi pateikti PNO, kurios skiltys yra aktualios ir privalo būti užpildytos.

Lietuvos bankas pritartų išreikštam pasiūlymui, manydamas, kad vienas iš KYC anketų pagrindu renkamos informacijos proceso efektyvinimo būdų galėtų būti skirtingų KYC anketų, pritaikytų įvairioms MPV grupėms, parengimas. Pavyzdžiui, galėtų būti tokios grupės: studentai, senjorai, JA, PNO ir pan. Konkrečiai MPV grupei skirtos anketos, manytina, palengvintų kliento kelionę pas MPT, sutrumpintų KYC anketų pildymo laiką, nes būtų išvengta perteklinių, atskiroms MPV kategorijoms netinkančių, klausimų. Tuo atveju, jeigu MPT pasirinktu teikti vieną bendrą KYC anketą visiems MPV, Lietuvos banko nuomone, būtų tikslinga, kad MPT parengtų aiškinamuosius KYC anketos pildymo dokumentus (vienlapius), skirtus atskirai įvairioms MPV grupėms, kur būtų detaliau paaiškinta, kuriuos KYC anketos langelius ir pan. privaloma užpildyti, pavyzdžiui, studentams, senjorams, JA, PNO ir pan.

➤ **Dėl KYC anketose pildomų duomenų atnaujinimo proceso supaprastinimo**

Vienas respondentas nurodė, kad KYC anketos pildomos periodiškai, tačiau jose pateikiami duomenys keičiasi retai (pažymėjo, kad, pvz., respondento pateikiami atsakymai neretai nesikeičia dešimtmečiais). Tačiau MPT reikalauja MPV KYC anketą pildyti iš naujo, argumentuodami tuo, kad taip klientai galimai labiau įsigilina į KYC anketos klausimus. Respondentas pasiūlė supaprastinti KYC anketos duomenų atnaujinimo procesą, duomenis periodiškai MPV patvirtinant ankstesnės KYC anketos pagrindu, o ne pildyti iš naujo.

Lietuvos bankas pritartų pasiūlymui, kad KYC anketos atnaujinimo procesas būtų supaprastinamas ir pagal galimybes ne pildoma visa informacija iš naujo, o KYC anketos duomenis būtų galima atnaujinti ankstesnės KYC anketos pagrindu MPV juos pakoreguojant, papildant (jeigu reikalinga) ir patvirtinant.

➤ **Dėl kliento (MPV) informacijos atnaujinimo proceso supaprastinimo**

Vienas respondentas išreiškė poreikį supaprastinti KYC informacijos atnaujinimo procedūras tais atvejais, kai MPT turima informacija apie klientą nuo paskutinio pateikimo MPT nėra pasikeitusi. Respondentas pateikė tokius pasiūlymus:

- i) supaprastinti kliento nuosavybės ir kontrolės struktūros patikros procedūrą kliento informacijos atnaujinimo metu ir nereikalauti iš jo, kad atnaujinti aktualios datos užsienio šalyse išduoti dokumentai būtų patvirtinti *apostille* ir (arba) legalizuoti;
- ii) nustatyti, kad finansų įstaigų (FĮ) atliekama patikra dėl KYC informacijos turėtų apsiriboti tik informacijos paieška valstybės registruose.

Lietuvos bankas, vertindamas respondento pasiūlymą, atkreipia dėmesį, kad PPTFPĮ įtvirtina, jog siekiant užtikrinti, kad kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo metu pateikti dokumentai, duomenys ar informacija yra tinkami ir aktualūs, jie FĮ privalo būti nuolat peržiūrimi ir atnaujinami (PPTFPĮ 9 straipsnio 17 dalis). Be kita ko, FĮ kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo priemonės privalo taikyti ne tik naujiems, bet ir esamiems klientams, atsižvelgdamos į rizikos lygį, iškilus naujoms aplinkybėms ar atsiradus naujai informacijai, susijusiai su kliento, naudos gavėjo rizikos lygio nustatymu, jų tapatybės informacija, jų veikla ir kitomis reikšmingomis aplinkybėmis (PPTFPĮ 9 straipsnio 23 dalis). Kartu būtina pažymėti, kad nei PPTFPĮ, nei kiti PPTF prevenciją reglamentuojantys teisės aktai nenustato ir nedetalizuoja reikalavimų dėl kliento pažinimo informacijos atnaujinimo tvarkos. MPT savo vidaus politikoje ir vidaus kontrolės procedūrose, susijusiose su kliento ir naudos gavėjo tapatybės nustatymo informacijos atnaujinimu, remdamiesi rizikos vertinimu pagrįstu metodu nusistato, kokiais būdais (pvz., kreipimasis į klientą dėl informacijos atnaujinimo, naudojimas patikimo ir nepriklausomo šaltinio duomenimis) bei priemonėmis atnaujina kliento ir naudos gavėjo informaciją.

Be kita ko, informaciją dėl dokumentų legalizavimo ir (arba) tvirtinimo pažyma *apostille* Lietuvos bankas yra paskelbęs DUK skiltyje¹.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad PPTFPĮ 10 straipsnio 4 dalyje įtvirtinta, jog FĮ turi teisę gauti PPTFPĮ nurodytus kliento ar naudos gavėjo tapatybei nustatyti reikalingus dokumentus, duomenis ar informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru ir nereikalauti iš kliento, kad jis pats pateiktų šiuos dokumentus, duomenis ar informaciją, jeigu klientas FĮ dokumentus, duomenis ar informaciją, gautus tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru, patvirtina parašu (įskaitant pažangųjį elektroninį parašą arba kvalifikuotą elektroninį parašą). Todėl, Lietuvos banko vertinimu, FĮ jau pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą turi teisę gauti informaciją iš valstybės registru ir neprašyti pateikti tokios informacijos kliento, tačiau tam tikrais atvejais gavus informaciją tiesiogiai iš valstybės informacinių sistemų ar registru tokie dokumentai, duomenys ar informacija privalo būti patvirtinami kliento parašu.

Taigi, Lietuvos banko vertinimu, atsižvelgiant į šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, konkrečiam pasiūlymui įgyvendinti papildomi veiksmai (priemonės) nėra reikalingi.

➤ **Dėl informacijos apie politiškai pažeidžiamus (paveikiamus) asmenis (PEP) pateikimo supaprastinimo ir PEP registro sukūrimo**

Vienas respondentas nurodė, kad nemažą KYC anketos dalį užima informacija apie politiškai pažeidžiamus (paveikiamus) asmenis (PEP) bei tai, kaip jie susiję su konkrečiu JA, ir pažymėjo, kad tokios informacijos

¹ <https://www.lb.lt/lt/klausimai-ir-atsakymai-pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencija/ar-renkami-nuotoliniu-budu-juridinio-asmens-dokumentai-registracijos-dokumentu-kopijos-turi-buti-patvirtinti-notaro-arba-tvirtinamos-pazyma-apostille-ar-pakanka-kad-sie-dokumentai-butu-patvirtinti-el-parasu>

rinkimas gali būti palengvintas sukuriant PEP registrą. Jis pasiūlė sudaryti PEP nacionalinį registrą, kuris itin palengvintų kiekvieno MPT darbą, kadangi tokia informacija būtų lengvai prieinama. Jos nereikėtų papildomai tikrinti, nes būtų pateikta oficialiame registre, ir tokius duomenis būtų galima paimti tiesiai iš tokio registro. Toks žingsnis, respondento nuomone, iš esmės palengvintų ne tik MPT darbą, bet ir pačių klientų (t. y. JA) KYC anketų pildymą ir sutrumpintų tam skiriamą laiką.

Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į respondento pasiūlymą, žada įvertinti poreikį, būtinybę ir galimybę sukurti ir (arba) papildyti esamus registrus, kuriuose būtų tvarkomi duomenys apie PEP.

➤ **Dėl asmens duomenų rinkimo rinkodaros tikslais**

Vienas respondentas nurodė, kad KYC anketoje vartotojai pateikia savo kontaktinius duomenis, tokius kaip telefono numeris, gyvenamosios vietos adresas bei elektroninis paštas, kartu pažymėdamas, kad pildant tokius klausimynus (anketas) matoma tendencija, kai į klausimyną (anketą) įtraukiamas klausimas dėl sutikimo su asmens duomenų tvarkymu rinkodaros tikslais. Atsižvelgiant į tai, tokiose anketose renkama informacija naudojama ir rinkodaros sprendimams atlikti, t. y. suteikta kontaktinė informacija MPT naudojama skleisti rinkodarą ir reklamą. Klientas, pildydamas KYC anketą, supranta jos privalomumo aspektą ir būna supažindintas su tokios anketos nepateikimo pasekmėmis. Klientas, suprasdamas tokias pasekmes, respondento nuomone, jaučia spaudimą teigiamai atsakyti ir dėl informacijos rinkimo rinkodaros tikslais. MPT užklausa dėl duomenų naudojimo rinkodaros tikslais vartotojas galėtų ignoruoti be jokių pasekmių, tačiau, kaip nurodė respondentas, KYC anketos vartotojas ignoruoti negali, todėl, respondento nuomone, bankai nesažiningai naudojami tokia jėgos pozicija. Anot respondento, sutikimas dėl duomenų naudojimo rinkodaros tikslais turėtų būti pateikiamas kaip atskiras klausimas (dokumentas), nesusijęs su privalomu KYC anketos pildymu ir nesiekiant tokių veiksmų atlikti vienu metu, šitaip suklaudinant klientą ar galimai darant jam spaudimą. Respondentas pasiūlė šios ydingos praktikos MPT atsisakyti.

Lietuvos bankas nėra kompetentingas komentuoti respondento pirmiau nurodytos situacijos dėl asmens duomenų rinkimo rinkodaros tikslais tinkamumo, todėl detaliau dėl šio pasiūlymo nepasisako, tačiau Lietuvos bankas atkreips Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos dėmesį ir paprašys detalesnių paaiškinimų, ar tokia informacija gali būti renkama nurodytu būdu KYC anketose.

3. PASIŪLYMAI DĖL AIŠKESNIŲ REIKALAVIMŲ, TAIKOMŲ MOKĖJIMO SĄSKAITŲ RIBOJIMUI IR (ARBA) MOKĖJIMO OPERACIJŲ STABDYMUI PPTF RIZIKOS VALDYMO PAGRINDAIS, APIBRĖŽIMO IR ĮTVIRTINIMO GALIMYBIŲ

➤ **Dėl Lietuvos banko aiškinamojo dokumento šioje srityje parengimo**

Vienas respondentas sritį, susijusią su sąskaitų ribojimu ir mokėjimų stabdymu, įvardijo kaip labiausiai neišvystytą bei neapibrėžtą, nurodydamas, kad joje labiausiai reikia patobulinimų ir aiškumo, norint pagerinti kliento patirtį.

Respondento nuomone, Lietuvos bankas turėtų parengti ir paskelbti gaires, kuriomis vadovaujantis būtų galima lengviau ir paprasčiau nuspręsti, ar mokėjimas turi būti stabdomas (ar reikalinga papildoma informacija), ar naudojimas sąskaita turi būti apribotas (kuriam laikotarpiui, kada apribojimas gali (turi) būti pašalintas).

Tai, kad reikia tobulinti šią sritį pateikiant papildomus paaiškinimus, nurodė ir dar vienas respondentas, pažymėdamas, kad Lietuvos bankas, esant galimybei, turėtų pateikti išaiškinimus, kurie leistų MPT, esant tam tikroms aplinkybėms, nesilaikyti Mokėjimų įstatyme nustatytų reikalavimų dėl mokėjimų įvykdymo terminų

dėl to, kad laikomasi PPTFPĮ reikalavimų. Be to, galėtų būti nurodomi rekomendaciniai apribojimų terminai, per kuriuos visi MPT galėtų atlikti vidinius tyrimus.

Trečias respondentas taip pat pateikė pasiūlymą Lietuvos bankui padėti MPT dėl komunikacijos MPV, kai mokėjimo operacija yra sustabdyta vadovaujantis PPTFPĮ 16 straipsniu. Respondentas pažymėjo, kad tuo atveju, kai mokėjimo operacija sustabdoma PPTFPĮ 16 straipsnio pagrindu, pagal minėto straipsnio reikalavimus MPT perduoda informaciją Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybai prie Vidaus reikalų ministerijos (FNTT) ir neturi teisės atskleisti klientui, kas vyksta su jo mokėjimo operacija. FNTT tyrimas gali užtrukti 10 d. d., o tai klientams sukelia daug klausimų, jie tuo laikotarpiu teikia pretenzijas MPT arba (ir) Lietuvos bankui. MPT turi sugalvoti taikomų ribojimų priežastis, todėl respondentas siūlo Lietuvos bankui padėti MPT rasti būdų, kaip tokiu atveju komunikuoti su klientais.

Lietuvos bankas, vertindamas respondentų pasiūlymus, palaiko idėją dėl aiškinamojo dokumento parengimo, tačiau taip pat atkreipia dėmesį, kad Europos bankininkystės institucija (EBI) nuomonėje dėl rizikos mažinimo², be kita ko, yra nurodžiusi, kad būtina paaiškinti ryšį tarp PAD (t. y. 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/92/ES dėl mokesčių, susijusių su mokėjimo sąskaitomis, palyginamumo, mokėjimo sąskaitų perkėlimo ir galimybės naudotis būtiniausias savybes turinčiomis mokėjimo sąskaitomis³) 36 straipsnio, PSD2⁴ (t. y. 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva 2007/64/EB) nuostatų, reglamentuojančių nediskriminavimo reikalavimą atidarant mokėjimo sąskaitą, ir ES PPTFP reikalavimų. EBI nuomone, tokie paaiškinimai galėtų būti pateikti gairių forma, kuriose, be kita ko, būtų paaiškinama, kokiais atvejais finansų rinkos dalyviai galėtų apriboti pagrindinę mokėjimo sąskaitą, atsisakyti pradėti ir (arba) nutraukti dalykinius santykius su MPV, siekdami išlaikyti atitinkamų PAD, PSD2 nuostatų ir PPTFP reikalavimų pusiausvyrą. Lietuvos banko žiniomis, EBI ėmėsi iniciatyvos parengti tokias gaires, kurios, Lietuvos banko nuomone, suteiks daugiau aiškumo ne tik plėtojant šią temą, bet ir numatant mokėjimų ir (arba) mokėjimo sąskaitos ribojimo PPTFP tikslais reikalavimus, kuriais galės vadovautis MPT, apriboję MPV mokėjimo sąskaitą PPTFP reikalavimų pagrindu. Atitinkamai, patvirtinus gaires ES lygmeniu, Lietuvos bankas imsis veiksmų šioms gairėms įgyvendinti nacionalinėje teisėje.

4. KITI PASIŪLYMAI

➤ **Pasiūlymas dėl Lietuvos banko aiškinamojo dokumento dėl kriptoturtu užsiimančių subjektų rizikos vertinimo parengimo**

Vienas respondentas nurodė, kad reikalinga ir atskira aiškesnė ir detalesnė Lietuvos banko pozicija ir gairės MPT dėl specifinės subjektų (užsiimančių kriptoturtu) grupės rizikų vertinimo, nes vien Lietuvos banko pozicijos⁵, kurioje nurodoma, kad su kriptoturtu susijusi veikla yra rizikinga, jo manymu, nepakanka MPT vertinant kriptoturtu užsiimančių subjektų riziką. Respondento nuomone, šiuo metu daugelis MPT savo iniciatyva, bijodami Lietuvos banko poveikio priemonių bei neproporcingų sąnaudų, susijusių su tokių subjektų vertinimu, nelinkę pradėti dalykinių santykių su tokiais klientais ir, tikėtina, dauguma MPT ir toliau tiesiog atsisakys užmegzti santykius su subjektais, užsiimančiais kriptoturtu.

² https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Opinions/2022/Opinion%20on%20de-risking%20%28EBA-Op-2022-01%29/1025705/EBA%20Opinion%20and%20annexed%20report%20on%20de-risking.pdf

³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0092>

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A32015L2366>

⁵ <https://www.lb.lt/uploads/documents/files/220127pozicija.pdf>

Lietuvos bankas, vertindamas šį pasiūlymą, atkreipia dėmesį į tai, kad 2022 m. I ketv. jis savo interneto svetainėje paskelbė rekomendacijas⁶, skirtas finansų rinkos dalyviams dėl klientų lėšų, gaunamų iš kriptoturto, kilmės nustatymo. Pažymėtina, kad šios rekomendacijos finansų rinkos dalyviams turėtų suteikti daugiau aiškumo ir padėti tinkamai įvertinti klientų atliekamų mokėjimų, susijusių su kriptoturtu, PPTF rizikos veiksnius. Atsižvelgiant į tai, Lietuvos banko vertinimu, respondento siūlytina priemonė jau yra įgyvendinta, todėl papildomi veiksmai (priemonės) nėra reikalingi.

➤ **Pasiūlymas dėl informacijos apie MPT atsisakymą pradėti dalykinius santykius rinkimo iš MPT**

Vienas respondentas pasiūlė nustatyti reikalavimą, kad FĮ vieną kartą per ketvirtį privalėtų pateikti Lietuvos bankui informaciją apie nutrauktus dalykinius santykius su klientais.

Vertindamas respondento pasiūlymą Lietuvos bankas pažymi, kad minėtas pasiūlymas iš dalies jau yra įgyvendintas, t. y. remdamiesi Lietuvos banko parengtais teisės aktais⁷ bankai, elektroninių pinigų ir mokėjimo įstaigos vieną kartą per metus teikia Lietuvos bankui statistinę informaciją apie nutrauktus ir (arba) neužmegztus dalykinius santykius su klientais dėl PPTF rizikos. Lietuvos bankas svarstys, ar reikalingas ir (arba) tikslingas būtų dažnesnis tokios ir (arba) panašios MPT informacijos teikimas.

Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad, pagal Lietuvos banko valdybos 2019 m. sausio 21 d. priimtą nutarimą Nr. 03-10 „Dėl pranešimų apie operacinės ar saugumo rizikos incidentus teikimo Lietuvos bankui taisyklių ir informacijos teikimo formų patvirtinimo“⁸, FĮ yra įpareigos Lietuvos bankui pateikti pranešimą (REJECT formą) apie FĮ sprendimą atsisakyti MĮ ir EPĮ atidaryti mokėjimo sąskaitą, kuri skirta elektroninių pinigų turėtojų ar MPV mokėjimo operacijoms atlikti, apiboti naudojimąsi ja ar ją uždaryti. Ši informacija Lietuvos bankui turi būti pateikiama ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo atitinkamo sprendimo priėmimo dienos, užpildant REJECT formą, kartu pridodant visą papildomą informaciją, jeigu ji yra aktuali ir svarbi. Taigi Lietuvos bankas iš dalies jau įgyvendinęs priemones, kurių vienas iš tikslų – užkirsti kelią rizikos mažinimo politikos taikymui. Vis dėlto, įvertinęs tai, kad minėta priemonė (REJECT) taikoma ne visiems MPV, o tik jų grupei (t. y. MĮ ir EPĮ), Lietuvos bankas svarstys dėl galimybių minėtą ir (arba) panašią priemonę pritaikyti visų MPV (įskaitant fizinių vartotojų) atžvilgiu.

➤ **Pasiūlymas dėl gairių parengimo, pateikiant gerosios ir blogosios praktikos pavyzdžių**

Vienas respondentas nurodė, kad, norit pagerinti PPTF prevencijos valdymą ir atitiktį teisėtiems MPV interesams, MPT būtų naudingos aukšto lygio gairės, kuriose būtų pateikta gerosios ir blogosios praktikos pavyzdžių.

Pažymėtina, kad respondentas nedetalizavo, kokiose konkrečiose srityse, jo manymu, trūksta gairių ir (arba) kitų aiškinamojo pobūdžio pavyzdžių. Pabrėžtina, kad Lietuvos banko interneto svetainėje yra skiltis⁹, skirta PPTFP klausimams, joje yra pateikti ir atnaujinami dažniausiai užduodami klausimai ir atsakymai (DUK), taip pat rekomendacijos ir (arba) apžvalgos, skirtos finansų rinkos dalyviams (FRD) (pvz., apžvalga, kaip tinkamai atlikti visos veiklos PPTF rizikos vertinimą, nuolatinės kliento dalykinių santykių ir operacijų (sandorių)

⁶<https://www.lb.lt/uploads/documents/files/LB%20Rekomendacijos%20d%C4%97l%20klient%C5%B3%20gaunan%C4%8Di%C5%B3%20%C4%97%C5%A1as%20i%C5%A1%20kripto%20turto%20kilm%C4%97s%20.pdf>.

⁷ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/524b4c00ccfd11ea997c9ee767e856b4>

<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/3852d8c00a9111e9a5eaf2cd290f1944>

⁸ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0e705c901e8111e9bd28d9a28a9e9ad9/asr>

⁹ <https://www.lb.lt/lt/pinigu-plovimo-ir-teroristu-finansavimo-prevencija>

stebėsenos apžvalga). Be kita ko, Lietuvos bankas pažymi, kad FRD privalo laikytis ir Europos bankininkystės institucijos Rizikos veiksnių gairių¹⁰.

Įvertinęs šį respondento pasiūlymą, Lietuvos bankas pažymi, kad nuolat rengia ir (arba) atnaujina DUK iš PPTFP srities, taip pat rengia apžvalgas ir (arba) kitas rekomendacijas, todėl esant konkrečių klausimų išaiškinimo poreikiui respondentai turi teisę kreiptis į Lietuvos banką, detalizuodami klausimus ir (arba) konkrečiai nurodydami, kokio pobūdžio gairių ir (arba) išaiškinimų jiems trūksta. Žinodamas konkrečius MPT poreikius, Lietuvos bankas svarstytų galimybę parengti ir paskelbti aiškinamuosius dokumentus ir (arba) pateikti MPT reikalingą informaciją kitu būdu.

➤ **Dėl Lietuvos banko šviečiamosios veiklos Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos naudos gavėjų posistemio JANGIS klausimais**

Vienas respondentas nurodė, kad VĮ Registrų centrui atlikus Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos (JADIS) tobulinimo darbus ir atsižvelgiant į įsigaliosiančius su PPTFP susijusius reikalavimus, jo nuomone, Lietuvos bankui prasminga įsitraukti į vartotojų švietimą JANGIS klausimu.

Pažymėtina, kad už informacijos surinkimą JANGIS ir su tuo susijusius klausimus atsakinga VĮ Registrų centras. Svarbu pabrėžti, kad Lietuvos bankas aktyviai dalyvauja tarpinstitucinėje darbo grupėje, susijusioje su JANGIS / JADIS klausimais, kuri, be kita ko, sprendžia ir dėl asmenų švietimo. Be kita ko, Lietuvos bankas, bendradarbiaudamas su FNTT, parengs komunikacinę žinutę, skirtą asmenims dėl informacijos teikimo JANGIS svarbos ir būtinumo. Taigi Lietuvos bankas pagal kompetenciją ir įgaliojimus prisideda prie MPV švietimo JANGIS klausimais.

LIETUVOS BANKO NUOMONĖ IR TOLESNI VEIKSMAI

Lietuvos bankas dėkoja respondentams už pateiktus pasiūlymus ir pastebėjimus dėl kliento patirties gerinimo visose trijose Lietuvos banko pasiūlytose srityse. Atsižvelgdamas į juos ir esamą situaciją rinkoje, Lietuvos bankas spręs dėl priemonių, skirtų MPV patirčiai, susiduriant su MPT taikomomis PPTF prevencijos priemonėmis ir kitomis procedūromis, pagerinti ir imsis veiksmų tokioms priemonėms įgyvendinti, taip pat svarstys poreikį inicijuoti aktualių teisės aktų pakeitimus ir (arba) parengti ir paskelbti rekomendacinio pobūdžio dokumentus, ir (arba) aktyviai dalyvauti rengiant tokius dokumentus ES lygiu.

¹⁰https://www.eba.europa.eu/sites/default/documents/files/document_library/Publications/Guidelines/2021/963637/Final%20Report%20on%20Guidelines%20on%20revised%20ML%20TF%20Risk%20Factors.pdf